

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

V. An rectè assignentur plures Scientiæ, totales, unæ, habituales; & unde fumenda earum unitas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95346)

& dantium facile posse, per experientiam vel aliunde nobis sufficienter notorum, à quibus sunt.

CXXXI. Instabis cum eodem, quod potentia, &c. non producat à suis actibus, bene autem habitus Scientiæ, non est sufficiens disparitas, quia hoc non spectat ad rationem intrinsecam potentiæ vel habitus, à qua habetur, quod ad actus specie diversos extendi possit; sed ad modum, quo producit, quod impertinens est, ut id possit, vel non possit, ergo, &c.

CXXXIV. Respondeo negando antecedens, ad ejus probationem, Respondeo hoc quidem non spectare ad rationem intrinsecam potentiæ vel habitus; sed inde tamen recte inferitur, qualis sit intrinseca ratio potentiæ vel habitus; cum enim aliunde sciatur semen non nisi per se plantas similes iis, à quibus decusum est, producere; recte infertur habitus ab actibus productos, sive semina æquum, non nisi per se actus similes iis, à quibus producti sunt, producere: unde loquere proportionaliter de habitu temperantiæ, & de aliis habitibus intellectus ab actibus productis & acquisitis.

D V B I V M V.

An recte assignentur plures Scientiæ, unæ, totales, habituales; & unde sumenda earum unitas.

CXXXV. Sensus dubii est, unde habeatur, quod Scientia totalis, v. g. Logica, sit una Scientia totalis distincta ab aliis: Pro quo, sit

R E S O L U T I O I.

CXXXVI. Dico 1°, spectatà authoritate Aristotelis, D. Thomæ, Scoti, Magistri nostri de Bachone & aliorum communiter, recte assignantur plures Scientiæ, unæ totales habituales.

CXXXVII. Probatur, quia omnes illi Authores distinguunt adæquatè Logicam à Physica; Medicinam, Arithmetica & Theologiam inter se, ergo, &c.

CXXXVIII. Confirmatur, quia alioqui, vel tot admittendæ essent Scientiæ, unæ, totales, habituales, quot conclusiones particulares actuales diversæ speciei, à quibus producerentur; vel unica ab unico objecto formali *sub quo* intelligibilis, ut infra patebit; 1um tollit omnes Scientias dictas; 2um verò confundit omnes scientias illas in unam intellectualem; quæ minus apta sunt; ergo, &c.

R E S O L U T I O II.

CXXXIX. Dico 2°, in rigore rationis, numerus scientiarum, unarum, totalium, habitualium, communiter recensitarum, non est admittendus.

CXL. Probatur 1°, quia non est unde sumatur earum unitas, ergo, &c. probatur assumptum, quia pro principio unitatis Scientiæ totalis habitualis assignabitur; vel ipsa ratio intelligibilis aut scibilis in genere; vel aliquid rationi intelligibili aut scibi-

li in genere subordinatum; sed neutrum in rigore rationis assignari potest; ergo, &c. probatur minor pro 1^a parte; quia alioqui, sicut illa ratio est unica & ultima, ita daretur unica Scientia totalis habitualis ab objecto suo dicta intellectualis. Probatur etiam pro 2^a parte, quia cum infinita assignari possint objecta rationi intelligibili in genere subordinata, non est in quo ex natura rei sisteretur; ergo, &c.

CXLI. Confirmatur, eodem modo se habent omnes Scientiæ communiter dictæ, unæ, totales, habituales, ad Scientiam intellectualem totalem habituales, sicut se habent Regna ad Mundum aggregabilem totalem; sed in rigore rationis non admittitur numerus Mundorum totalium ex Regnis; ergo nec admitti debet in rigore numerus Scientiarum, unarum, totalium, habitualium, ex communiter recensitis scientiis.

CXLII. Objicies tamen 1°, cum Thomistis, unitas scientiarum totalium habitualium sumitur ab objecto earum adæquato, secundum abstractionem ab objectis aliarum scientiarum; ergo est assignabile principium, unde sumatur earum unitas.

CXLIII. Respondeo negando antecedens, quia in eo supponitur falsum, videlicet dari objectum adæquatum scientiarum totalium habitualium, secundum abstractionem ab objectis aliarum scientiarum; quod tamen non est assignabile præter quodlibet objectum cujuslibet Scientiæ particularis; unde abrogantur omnes Scientiæ totales habituales; vel præter aliquod intelligibile rationi communi intelligibilis subordinatum, quod esse non potest objectum Scientiæ unius totalis habitualis adæquatum, per abstractionem ab objecto Scientiæ totalis intellectualis habitualis, quia quodcumque in eo inadæquatè includitur, vel potius, quia illud est genus ad aliud quodcumque, ut consideranti patebit: Deinde abstrahas quantumvis objectum unius Scientiæ ab objectis aliarum scientiarum totalium, semper potero illud includere in objecto alterius Scientiæ totalis habitualis; quæ enim repugnantia ex natura ipsorum objectorum? quid enim impedit, quò minus objectum adæquatum Logicæ, quod communiter dicitur esse tres mentis operationes ut dirigibiles, includam in objecto Scientiæ Animasticæ, dicendo hanc Scientiam habere pro objecto tres mentis operationes ut dirigibiles, & ab anima vitaliter producibiles; & sic Scientia Logica includi poterit in Scientia Animastica.

CXLIV. Objicies 2°, cum communi, unitas scientiarum totalium habitualium sumitur ab objecto formali ipsarum; sed plurimæ sunt, quæ habent objecta formalia diversa; ergo, &c.

CXLV. Respondeo negando antecedens: vel enim sermo est de objecto formali *quod*, vel *propter quod*, vel *sub quo*? non 1um, quia, cum illud sit prædicatum conclusionis scientificæ, tot essent Scientiæ totales, quot diversæ conclusiones scientificæ, quod nullus admiserit: neque etiam 2um, quia, cum illud sit ipsæ præmissæ formales, tot essent Scientiæ totales, quot demonstrationes, quod etiam nullus admiserit: neque 3um, quia, vel ipsum objectum formale *sub quo* est ipsa intelligibilitas seu scibilitas generica objecti materialis? & hoc non; quia sicut illa est unica & ultima, ita diceretur unica

Scientia totalis habitualis, ut sæpe repetitum est; vel aliqua ratio intelligibilis seu scibilis illi subordinata, & sic non faceret Scientiam totalem habituales, sed dictæ totali intellectuall subordonatam, ab eaque inadæquatè dumtaxat distinctam, ut consideranti patebit.

CXLVI. Objicies 3°, unitas scientiarum habitualium totalium sumitur ab objecto attributionis, ergo, &c.

CXLVII. Respondeo negando antecedens; semper enim est eadem solutio, quia supponitur falsum; videlicet cuilibet Scientiæ assignari posse objectum attributionis adæquatè distinctum ab objecto cujuslibet alterius Scientiæ totalis habitualis; cum tamen omne, quod assignatur, utpotè subordinatum intelligibili, sit respectu illius objectum attributum; ac proinde non sit ratio, cur in ipso potius sistatur, quam in quolibet eorum, quæ sunt attributa respectu ipsius, ergo, &c.

CXLVIII. Objicies 4°, Logica à Physica, Physica à Medicina, & Medicina ab Arithmetica totaliter & adæquatè distinguitur; ergo dantur Scientiæ totales: probatur consequentia, quia illæ sunt Scientiæ.

CXLIX. Respondeo negando consequentiam, ad ejus probationem distingo assumptum, sunt Scientiæ partiales, concedo assumptum; totales, nego assumptum: eodem enim modo se habent ad invicem & Scientiam totalem intellectualem, sicut in omnium sententia se habent conclusiones partiales inter se & Scientiam totalem. Vnde quando Sanctus Thomas 1^a. p. q. 1^a. art. 1°. ad 2um. ait, *Diversa ratio cognoscibilis diversitatem scientiarum inducit*, loquitur de scientiis partialibus, Astrologia, Physica, &c. quæ, juxta hanc à rigore rationis Resolutionem, sunt partiales. Ex his

CL. Colliges in rigore dicendum, vel cum Nominalibus teste Soto in Proëmialibus Logicæ q. 3. & Masio ibidem Sect. 1. q. 15. tot esse Scientias totales habituales, quot simplices habitus conclusionum actualium specie diversarum; vel cum Egidio 1. Metaph. q. 22. & Mirandulano lib. 13°. de everfione singularis certaminis Sect. 6. & 7. quos refert Suarez Disput. 1^a. Metaph. Sect. 2^a. unicam illam esse agnoscendam, quam sæpe vocavimus *Scientiam totalem habituales intellectualem* ab objecto suo formali *sub quo*, intelligibilitate scilicet, quæ objecta omnium aliarum Scientiarum sub se comprehendit, instar generis species. Cum verò PP. Arriaga, Oviedo, &c. docent unitatem Scientiæ totalis habitualis sumi ex natura rei, juxta quam habitus unius Scientiæ potius exigunt sibi invicem conjungi, quam cum aliis, rem nostram agunt; quia illi habitus ut particulares non exigunt sibi conjungi magis quam aliarum Scientiarum habitus illis: quis enim dicet hos Logicæ habitus ex natura sua exigere sibi invicem conjungi, *Divisum latius patet suo membro dividente, definitio debet esse clarior definitio*? nullus: unde exigunt tantum sibi conjungi, quia habent idem objectum formale *sub quo*; cui convenit, sicut & omnibus objectis omnium scientiarum totalium, esse objectum *sub quo* attributum respectu intelligibilitatis objecti attributionis dictæ Scientiæ totalis intellectuall; unde ulterius dici debent Scientiæ partiales & subordinatæ isti prædictæ totali.

DUBIUM VI.

Vnde sumenda unitas & diversitas Scientiæ actualis partialis.

Ante Resolutionem
CLI. Suppono dubium procedere de unitate & diversitate specifica; de numerica enim in Metaph. hoc supposito, sit

RESOLUTIO.

CLII. Dico, stando in communi Philosophorum sensu (quid enim stando in ratione dicendum, statuetur in Physica) Scientia actualis specificatur ab objecto suo materiali, formali *quod*, & *propter quod*, id est, à subjecto, prædicato conclusionis & præmissis, sive medio, ita ut, uno ex illis specie mutato, sit diversæ speciei; iisdem verò consistentibus, ejusdem speciei.

CLIII. Probatur, quia conclusio scientifica actualis, sive Scientia actualis est essentialis expressio sive representatio sui objecti; sed illa omnia exprimit & representat in actu signato; ergo uno ex illis specie mutato est diversæ speciei, & iisdem consistentibus, ejusdem. Hinc

CLIV. Colliges hoc Axioma, *Scientia actualis specificatur ab objecto formali*, non esse intelligendum cum particula exclusivâ *tantum*; quasi ab illo tantum specificaretur; sed anthonomastice, eò quod ab eo excellentius, quam à cæteris specificetur.

CLV. Objicies tamen, si Scientia actualis specificetur ab illis omnibus, poterit simul esse naturalis & supernaturalis in substantia; sed hoc est absurdum; ergo, &c. probatur sequela majoris; quia si inferatur conclusio scientifica ex una præmissa naturali, & altera supernaturali in substantia; illa erit naturalis, in quantum in actu signato attingit objectum naturale in substantia; & erit supernaturalis, in quantum attingit in actu signato objectum supernaturale in substantia; ergo, &c.

CLVI. Respondeo 1°, hoc argumentum magis esse Theologicum, quam Philosophicum; non enim uno verbo ostenditur dari aliquid absolute supernaturale in substantia sic ut nulli creaturarum, saltem possibile sit naturale, & oppositum, ut certius defendemus in Theologia: neque si detur, facile dicitur à quo sumenda sit ejus supernaturalitas, an à subjecto in quo recipitur, si forma? an à principio supernaturali adæquato, vel inadæquato à quo ipsa producitur? an ab objecto materiali, formali *quod* vel *propter quod*, si actus?

CLVII. Respondeo 2°, in forma, negando majorem, ad ejus probationem Respondeo illam conclusionem fore supernaturalem in substantia, quæ produceretur à principio (saltem inadæquato) supernaturali in substantia; naturalem verò, si ab adæquato naturali: cum enim actus supernaturalis in substantia attingere possit objectum naturale materiale, formale *quod* & *propter quod*; & naturalis in substantia objectum supernaturale materiale, formale *quod* & *propter quod*, ut constat à pari, ex eo, quod actus spiritalis possit